

Dagplejerens rolle i børns leg

Kvalitet i dagplejen, Konference 2024

Leg er børns måde at være i verden på

Det er efterår og tidlig formiddag i en dagpleje. Børn og dagplejeren er på vej til en lille legeplads i nærheden. To små børn sidder i klapvogn, Tobias går selv, og holder fast i vognen.

Efter et stykke tid slipper Tobias vognen, han har fået øje på en stor bunke efterårsblade. Dagplejer Sofie beder Tobias komme tilbage, da de skal videre.

Tobias fortsætter mod bunken og begynder at hoppe i bladene. Han griner og bumber ned på numsen i bladene. Dagplejer Sofie kigger på de to små i klapvognen som ser interesseret på bladlegen. Hun smiler til Tobias, hjælper de to små ud af klapvognen, imens hun peger på Tobias og inviterer dem med i legen.

Efter noget tid tager Sofie en stor håndfuld blade op og lader dem regne ned over sig, mens hun snurrer rundt om sig selv i en lille dans. Børnene kigger og Tobias gør nu det samme.

Tre budskaber

- ❖ Legen er grundlæggende og livsnødvendig
- ❖ Legen kommer ikke altid af sig selv - det er krævende at lege
- ❖ Dagplejeren har stor betydning for børns legemuligheder og har mange veje til at styrke legen

Tjek ind

- Brug 1 min på at **tænke** tilbage på den bedste leg fra din barndom
 - *Hvad legede du?*
 - *Hvem legede du med?*
 - *Hvilken stemning får du i kroppen, når du tænker tilbage på legen?*
- Find en makker og **fortæl** hinanden, hvad I husker

Budskab 1

Legen er grundlæggende og
livsnødvendig for børn

Børn leger for at være i live. Når de ikke leger, bliver de deprimerede. Det modsatte af leg er depression

Berit Bae, forsker og professor ved Høgskolen i Oslo

Leg er en grundlæggende måde at være i verden

- Børn skaber mening i leg
- Børn lærer om sig selv og verden i leg

Det er gennem legen, at barnet får kontakt til og udtrykker sine tanker og følelser. Og gennem legen, at det udvikler sin fantasi, sociale kompetencer og identitet.

Børn leger ikke for at udvikle sig og lære, men de udvikler sig og lærer, når de leger

Ditte Winther Lindqvist

Budskab 2

Legen kommer ikke altid af sig selv – den er krævende

Leg er også alvor

Børn kan være i legevanskeligheder

Afvisninger i leg medfører oplevelser af stress og kropslig og følelsesmæssig smerte

Legemuligheder og legeerfaring har stor betydning for børns livskvalitet nu og senere

Børn lærer at lege

- Børn lærer hvad man kan lege og hvordan man kan lege
- Børn bygger legeviden med andre børn

*Man kan kun blive legeklog ved at lege.
Derfor skal professionelle sikre, at alle børn
har tid, rum og mulighed for at lege i alle
stemninger og sammen med børn, der både
har færre og flere legeerfaringer*

- Legeprofessor Helle Marie Skovbjerg

Positive og negative spiraler af legemuligheder og legeudbytte

- Selvforstærkende effekt: Leg avler leg
- Manglende legemuligheder kan skabe udsathed i børnefællesskabet
- Leg bidrager ikke altid med positive erfaringer og udbytte

Budskab 3

Dagplejeren har stor betydning for børns legemuligheder

I er slet ikke klar over, hvor vigtige / er for børns leg!

Hvilke erfaringer har I med at styrke børns leg?

I de sidste uger har jeg:

- hjulpet børnene med konflikter i leg
- givet børnene ideer til leg
- sat legetøj indbydende frem
- sat en fælles leg i gang med børnene

- **Tænk** tilbage på legesituationer blandt børnene i jeres dagpleje de sidste 1-2 uger
- **Udsagn:** I de sidste uger har jeg...
- **Svar:** Sæt jer ned hvis I *ikke* kan genkende eksemplet på støtte til leg fra jeres hverdag

1: Tid til og beskyttelse af leg

- Leg tager tid og kræver fordybelse
- Leg kræver respekt

Lige så snart der er leg, skal man beskytte den – uanset om barnet leger alene eller sammen med andre

- Forsker Søren Smidt.

Det er lige inden frokost og et par af børnene er fordybet i leg på spisebordet. De bygger huler af klodser til alle dyrene. Dagplejeren Janni beder børnene om at rydde klodserne op i kasserne. Et af børnene protesterer lidt.

Janni tænker sig om et øjeblik. Hun fortæller børnene at de laver picnic-frokost på gulvet i stedet. Børnene leger imens Janni finder et stort tæppe og gør klar. Da de er færdige med at spise på tæppet, når børnene tilbage til dyre-hulerne og leger videre inden det er sovetid.

2: Indbydende legemiljø/ legesteder

” Børn leger ofte godt, når de er lidt afskærmede: under bordet, bag reolen eller forhænget, men stadig tæt på de voksne. En fysisk indretning med mange afskærmede legesteder kombineret med tilgængelige voksne fremmer et godt legemiljø.”

Søren Smidt forsker i børns leg

2: Indbydende legemiljø/Klar til leg

- Børn kan ikke overskue legetøj i kasser
- Legetøj der er sat klar inspirerer til leg
- ”Det kan man her”

3: Opmuntring til alsidige legeformer

- Der findes mange forskellige former for leg
- Forskellige legeformer kræver noget forskelligt og giver forskellige erfaringer
- Vær aktiv ift. at anerkende, inspirere og invitere til forskellige legeformer

Kend de forskellige typer af leg

Leg kan opdeles i typer ud fra forskellige perspektiver, fx:

Et legeudviklingsperspektiv:

opdeler legen i typer som imitationsleg, rolleleg og regelleg, der knytter an til forskellige faser i barnets udvikling.

Et stemningsperspektiv:

opdeler legen efter, hvilken stemning der præger legen – fx højspændt, euforisk, hengiven, opspændt.

Et socialt perspektiv:

leg sorteres efter graden af social interaktion, fx aleneleg, parallelleg, den forbundne leg og den kooperative leg.

Et indholdsperspektiv:

opdelingen knytter an til legens indhold og legemateriale – fx kulturel leg, hvor der leges med Beyblades, eller konstruktionsleg, hvor magneter er legematerialet.

Et kendetegnspektiv:

anvendes ofte i praksis i dagtilbud og skelner fx mellem turtagningsleg, sanseleg, vild leg, tumleleg eller stille leg.

Kilde: *Kort om social udvikling*, udgives for Børne- og Socialministeriet af Danmarks Evalueringsinstitut (udkommer i løbet af 2019)

4: Guide og inspirere legen

Legen kan støttes ift. indhold, organisering og materialer

Det er formiddag i en dagpleje og vi er i entreen. Et par børn er i gang med at tage jakker på. Et tredje barn ser interesseret på fra periferien. De er ikke på vej på tur, men i gang med en leg. Det ene barn siger til den anden: "Og så går mor på arbejde!". Legen går lidt i stå.

Dagplejeren opfanger situationen og spørger om "mor har husket sin taske til arbejdet?". De to børn får lys i øjnene. Dagplejeren hjælper med at finde tasker og jakker til alle børnene – nu er de sidste børn stødt til. Børnene hjælper hinanden med at få arbejdstaskerne på. "Hov" siger dagplejeren. Har I husket madpakken til arbejdet? Børnene kigger ned i taskerne. Nej, det har de ikke. De går begejstret mod køkkenet for at proviantere.

5: Igangsætte fælleslege

- Igangsatte lege skaber fællesskab og sikrer at alle kan være med
- Igangsatte lege kan give børn ny legeviden, som de selv kan bruge i andre lege

6: Støt børn i at komme med og være i leg

- Børn skal støttes i indgangsstrategier og forhandling i legen
- Støt på forkant

Dagplejeren henter en kasse med klodser og begynder at bygge et tårn, hun inviterer børnene hen og de begynder at bygge. Hun foreslår at de skal prøve at bygge så højt at tårnet går over reolen. Børnene leger fordybet og den yngste sidder med et par klodser og kigger på de større børn. Imens gør dagplejeren klar til frokost. Børnene leger og kun få gange må hun lige stikke hovedet frem og opmuntre legen.

Seks veje til at styrke legen + en bonus

Bagved:

Rammer og vilkår

- Tid og fordybelse til leg
- Inspirerende legemiljø

Ved siden af:
Berigende
legeoplevelser

- Opmuntre alsidige legeformer
- Guide og inspirere leg

Foran:
Legemuligheder for
alle

- Sæt gang i fælleslege
- Støt børn i at komme med og blive i leg

Afstemt involvering:
– Styr dig selv! Ikke børnenes leg

Tak for i dag 😊

Line Buer Bjerre
Chefkonsulent, EVA
+45 35 25 56 23
lbb@eva.dk

Danmarks
Evalueringinstitut

+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
H www.eva.dk

To inspirationsmaterialer med dialogkort på eva.dk

- <https://eva.dk/udgivelser/2021/apr/kort-om-leg>

- <https://eva.dk/udgivelser/2019/jun/magasinet-eva-tema-17-leg-for-boern>

Styrk legen med mindre af..... Og mere af....

Vi laver
picnicfrokosten, så I
kan lege videre på
bordet

Det var en god leg,
men nu skal vi ind

Så viser vi
Sebastian at
benene kan være
er et mål

Spørg om du må
være med

Legen er børnenes
- Jeg holder mig helt
i baggrunden

Har "mor"
pakket tasken?

Skal vi lege
gemmeleg?

Skal vi lave en
løbebane på
måtten i
gangen?"

Stop med at løbe
og find noget at
lege med

Se
køkkenmaden er
i kurven

Hvad farve har
bilen?

Godt jeg
dækkede fint
op til "frokost"

Det her kan være
motorvejen – kun
for de hurtige biler!